

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра програмування комп'ютерних систем та мереж

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПАРАЛЕЛЬНІ ТА РОЗПОДІЛЕНІ ОБЧИСЛЕННЯ

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № ____ від _____ 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.....	3
2. Анотація до дисципліни.....	3
3. Мета і завдання дисципліни	3
4. Формат дисципліни	4
5. Результати навчання.....	4
6. Обсяг дисципліни	5
7. Ознаки дисципліни.....	5
8. Пререквізити	6
9. Технічне і програмне забезпечення /обладнання.....	6
10. Політика дисципліни.....	6
11. Навчально - методична карта дисципліни.....	7
12. Система оцінювання та вимоги	12
13. Рекомендована література	15

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ПАРАЛЕЛЬНІ ТА РОЗПОДІЛЕНІ ОБЧИСЛЕННЯ
Викладач	Смірнова Наталія Володимирівна, доцент, к.т.н.
Контактний телефон	(0522)39-05-75
E-mail:	swckntu@rambler.ru
Консультації	за встановленим графіком

2. Анотація до дисципліни

Дисципліна «Паралельні та розподілені обчислення» викладається відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності: 123 «Комп'ютерна інженерія», спеціалізації: «Комп'ютерні системи та мережі»

У стислій формі викладені основні принципи побудови об'єктно-орієнтованих подійно-керованих інтерактивних додатків паралельних і розподілених обчислень мовою програмування Java у середовищі розробки NetBeans IDE.

Представлені практичні розв'язки навчальних завдань для кращого освоєння досліджуваного матеріалу, представлені варіанти навчальних завдань для самостійного придбання практичних навичок.

Дисципліна відноситься до нормативних.

3. Мета і завдання дисципліни

Основна мета курсу полягає в придбанні досконалих знань і навичок роботи в середовищі розробки NetBeansIDE і мови програмування Java із застосуванням сучасних технологій та інструментальних засобів для побудови об'єктно-орієнтованих подієво-керованих додатків паралельних і розподілених обчислень.

У результаті проведення лекцій студенти повинні отримати теоретичні знання та методику ефективної роботи з сучасними методами створення об'єктно-орієнтованих керованих подіями додатків паралельних і розподілених обчислень.

Завдання вивчення дисципліни

- Вивчення теоретичних основ проектування додатків паралельних і розподілених обчислень;
- Вивчення теоретичних основ програмування додатків паралельних і розподілених обчислень;
- Вивчення теоретичних основ методів створення додатків паралельних обчислень;
- Вивчення теоретичних основ методів створення додатків розподілених обчислень;

- Рішення задач управління процесом паралельних і розподілених обчислень на платформі JavaFx;
- Придбання практичних навичок в галузі програмування додатків паралельних і розподілених обчислень на основі технології Java.

Предметом навчальної дисципліни є створення об'єктно-орієнтованих подієво-керованих додатків паралельних і розподілених обчислень в середовищі програмування NetBeansIDE на платформі JavaFx.

4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій, поєднуючи із лабораторними роботами.

Формат очний (offline / Face to face)

5. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- володіти методами і засобами побудови сучасних паралельних КС;
- аналізувати особливості архітектури паралельних КС;
- володіти способами організації пам'яті і обміну даними у паралельних КС з різною архітектурою;
- володіти методами і засобами програмного забезпечення для паралельних і розподілених комп'ютерних системах;

вміти:

- здійснювати побудову паралельного алгоритму і виконувати його аналіз;
- створювати програми з застосуванням процесів (потоків). Вміти керувати процесами;
- реалізувати взаємодію процесів;
- виконувати моделювання паралельних обчислень;
- створювати та налагоджувати паралельну або розподілену програму;

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію;
- ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в проектній діяльності.

6. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
лекції	28
лабораторні роботи	28
самостійна робота	64
Всього	120

7. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2020-2021	3	5	Спеціальність: 123 «Комп'ютерна інженерія» Спеціалізація: «Комп'ютерні системи та мережі»	120 / 4	2	залік	Нормативна дисципліна

8. Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Паралельні та розподілені обчислення» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріал таких дисциплін як:

- основи комп'ютерних технологій (CS50);
- базові методології та технології програмування;
- об'єктно-орієнтоване програмування;
- інженерія програмного забезпечення;
- алгоритми та структури даних;
- мультиплатформені мови програмування;
- системне програмування;
- інженерія програмного забезпечення.

9. Технічне і програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період комп'ютерну техніку для виконання лабораторних робіт (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) лабораторних робіт, рефератів і самостійних робіт.

10. Політика дисципліни

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідування занять:

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і лабораторні роботи курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях:

Недопустимість: запізнь на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральукраїнському національному технічному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до:

- Положення про організацію освітнього процесу;
- Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору;
- Положення про рубіжний контроль успішності і сесійну атестацію студентів ЦНТУ;
- Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

11. Навчально - методична карта дисципліни

Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) /формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години
Змістовий модуль І. Концепції паралельних і розподілених обчислень. Паралельні алгоритми				
Тема 1: Основи паралельних і розподілених обчислень 1. Поняття про паралельні та розподілені обчислення 2. Області застосування і задачі паралельної обробки 3. Моделі паралельних обчислень. Конвеєризація і паралелізм 4. Засоби для проведення паралельних	Лекція / <i>Face to face</i>	Презентація	https:// oracle.com/	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал Виконати лабораторну роботу № 1: Освоєння середовища розробки графічних додатків NetBeansIDE

<p>обчислень</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Рівні розпаралелення 6. Паралельні операції 7. Основні принципи паралелізму (розпаралелення) 8. Класифікація структур паралельної обробки 				
<p>Тема 2: Структури паралельних та розподілених КС. Паралельні алгоритми. Представлення, побудова та аналіз. Методи оцінки продуктивності паралельних алгоритмів і систем</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні положення паралельних та розподілених комп'ютерних систем 2. Шинні мережі 3. Мережі з комутаторами 4. Структури, що забезпечують зв'язок типу «пункт-пункт» 5. Методи комутацій 6. Загальні зауваження стосовно оцінки продуктивності паралельних систем 7. Фактори, що необхідно враховувати при оцінці продуктивності 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https://oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал Виконати лабораторну роботу №2: Створення програми для паралельних обчислень</p>
<p>Тема 3: Паралельні алгоритми для задач лінійної алгебри</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схеми алгоритмів задач лінійної алгебри 2. Алгоритми перемноження матриці на 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https://oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал Виконати лабораторну роботу № 3: Управління процесом паралельних обчислень</p>

матрицю і їх реалізація на структурах типу: кільцева, 2D (решітка), 3D (куб)				
Змістовий модуль II.				
Організація та управління процесами (потоками). Засоби паралельного та розподіленого програмування				
Тема 4: Процеси (потоки). Стан процесу. Взаємодія процесів. Тупики 1. Процеси (потоки). Стан процесу. Взаємодія процесів. 2. Клас Thread і інтерфейс Runnable 3. Механізм рандеву. Примітиви Send/Recive: 4. Взаємодія процесів. Тупики	Лекція / <i>Face to face</i>	Презентація	https://oracle.com/	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал Виконати лабораторну роботу № 4: Розподілені обчислення на базі технології Клієнт-Сервер
Тема 5: Взаємодія процесів через спільні змінні. Завдання взаємного виключення і синхронізації та засоби її вирішення: атомарні змінні, семафори, мютекси, події, критичні секції, монітори 1. Завдання взаємного виключення і синхронізації та засоби її вирішення 2. Синхронізація по подіях 3. Критична секція 4. Семафор 5. М'ютекс 6. Монітор 7. Атомарні змінні	Лекція / <i>Face to face</i>	Презентація	https://oracle.com/	Самостійно опрацювати теоретичний матеріал Виконати лабораторну роботу № 5: Розподілені обчислення. Взаємодія паралельних потоків

<p>Тема 6: Моделі паралельних обчислень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Паралелізм даних 2. Паралелізм задач 3. Етапи розробки паралельного алгоритму 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https:// oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал Виконати лабораторну роботу № 6: Паралельні обчислення в багатопроцесорних системах. Технологія Fork-Join</p>
<p>Тема 7: Розподілені обчислення. Модель клієнт - сервер. Сокети. Віддалені методи. Програмування для кластерних систем</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні положення розподілені обчислень 2. Модель клієнт - сервер. Сокети. Віддалені методи 3. Кластерні системи. Програмування для кластерних систем 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https:// oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p>
<p>Тема 8: Програмування для багатоядерних систем</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ 2. Масивно-паралельні системи 3. Симетричні мультипроцесорні системи 4. Системи з неоднорідним доступом до пам'яті 5. Паралельні векторні процесори 6. Технологія Fork-Join для програмування багатоядерних систем 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https:// oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p>

<p>Тема 9: Мови паралельного програмування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні зауваження 2. Класифікація мов і систем паралельного програмування 3. Особливості організації паралельної програми 4. Технології паралельного програмування Message Passing Interface (MPI) 5. Операції обміну повідомленнями 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https:// oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p>
<p>Тема 10: Бібліотеки паралельного програмування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліотека паралельного програмування Pthreads 2. Бібліотека паралельного програмування OpenMP 3. Бібліотека паралельного програмування PVM 4. Бібліотека паралельного програмування MPI 	<p>Лекція / <i>Face to face</i></p>	<p>Презентація</p>	<p>https:// oracle.com/</p>	<p>Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p>

12. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Паралельні та розподілені обчислення» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, і рейтингу з атестації (залік).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання.

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, лабораторні роботи, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті:

оцінку «відмінно» / «зараховано» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» / «зараховано» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» / «зараховано» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені / заліку з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» / «зараховано» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені / заліку помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» / «зараховано» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» / «не зараховано з можливістю повторного складання» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» / «не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни. Є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних робіт. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі.

13. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Паралельні та розподілені обчислення: Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт для студентів денної форми навчання за спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія», спеціалізацією «Комп'ютерні системи та мережі» / Укл. : В.В. Смірнов, Н.В. Смірнова. - Кропивницький : ЦНТУ.
2. Паралельні та розподілені обчислення: Методичні вказівки до виконання самостійних робіт для студентів денної форми навчання за спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія», спеціалізацією «Комп'ютерні системи та мережі» / Укл. : В.В. Смірнов, Н.В. Смірнова- Кропивницький : ЦНТУ.

Література

1. <http://www.oracle.com/>
2. <http://docs.oracle.com/apps/search/search.jsp?category=java&product=&q=javafx>
3. Johan Vos Pro JavaFX 8. A Definitive Guide to Building. Desktop, Mobile, and Embedded Java Clients / Johan Vos, Weiqi Gao. – APRESS, 2014. – 579 с.
4. Carl Dea JavaFX 8 Introduction by Example Second Edition / Carl Dea Mark Heckler. – APRESS, 2014. – 383 с.
5. Тимур Машнин JavaFX 2.0: разработка RIA-приложений / Тимур Машнин. – СПб.: БХВ-Петербург, 2012. – 320 с.

Інформаційні ресурси

Бібліотеки, Інтернет, електронні книги.